

تفاوت‌های استانی در باروری اقوام

پریوش پرنده

مقدمه

اصل عنوان قومیت شاید در ایران مصداق واقعی نداشته باشد. مردمانی که با لهجه‌های گوناگون در کشور بزرگ ما زندگی می‌کنند جزء جوامع بسته محسوب نمی‌شوند. این امر مربوط به دیروز و امروز یا تأثیر غرب نیست. جامعه ایرانی برای کردها همان قدر باز است که برای لرها یا بلوچ‌ها. تفاوت گویشی آن‌ها نیز که در حال حاضر به سرعت در حال کاهش است امری است طبیعی و ناشی از عدم امکان ارتباط گسترده در زمان گذشته. حتی زبان کتابت امروز هم که زبان ماوراءالنهر یا بخارا محسوب می‌شود بین مردم فلات ایران، علی‌رغم تفاوت آن با زبان محلی اکثریت مناطق کشور، زبانی غریبه و غیر بومی محسوب نمی‌گردد. چنان‌که علی‌رغم بُعد فاصله و جدایی حکومت‌های آنها هم اکنون نیز برای یک تات زبان ساکن تاجکستان گفتار یک اوستیائی و یک سفیدی قابل فهم است چه رسد به ساکنان مرو و بخارا. در هر حال ساکنان کشور ما مشترکاتی نیرومند دارند که مذهب، فرهنگ و تاریخ در رأس آن قرار دارد. در عین حال به دلیل تفاوت‌های اقلیمی ستی و نظائر آن تفاوت‌هایی

نیز در بین این مردم مشاهده می‌شود که این تفاوتها در رفتار آنها نیز بازتاب خواهد داشت، چنان که امروز یک طالب، یک کرد و یک گیلک ممکن است از نظر قومیت مجزا محسوب شوند. شواهدی برای تقسیم‌بندی مشابه را می‌توان در بین هر یک از آنها نیز ارائه کرد. از دید نویسندگان غربی قومیت‌های مختلفی در ایران ساکن بوده‌اند که فهرست اسامی آنها طولانی است. مهمترین این اقوام سومریها، ایلامی‌ها، الیپی‌ها، ایپرها، مانایی‌ها، اوراتویی‌ها، کاسپی‌ها، و... هستند. البته این تقسیم‌بندی را نمی‌توان تقسیم‌بندی قومی دانست و شواهد ارائه شده برای جدایی آنها کم‌ارزشتر از آن است که مورد اعتنا قرار گیرد. همان‌طور که مورخین ما تأکید کرده‌اند امکان دارد مردم یک منطقه با اسمهای گوناگونی نامیده شده باشند، مانند کلدانی‌ها، خالدی‌ها، سریانی‌ها و سورانی‌ها که همگی به گروهی از ساکنان کشور ما که امروز کرد نامیده می‌شوند اطلاق می‌شده است. در بررسی حاضر به منظور پرهیز از ارائه مطالب مشکل‌آفرین گروه‌های گویشی کشور را مبنای تفکیک قرار داده‌ایم.

وضع آمارها

هر نوع مطالعه و پژوهش‌های باروری و تحولات آن در کشور نخست باید با بررسی آمارها و اطلاعات موجود آغاز شود. موضوع آمارها در شرایط حاضر به دلیل تناقضهای درونی و عدم سازگاری نتایج ارائه شده با واقعیت‌های اجتماعی و گرایش برخی از دستگاهها به «بیان پیشرفت عددی» برای توجیه فعالیت‌های خود، از مسائلی است که نیازمند اقدامات اساسی است.

در زمینه مورد مطالعه تنها مأخذ اطلاعاتی ما محدود است به نتایج طرح زاد و ولدی که سازمان ثبت احوال کشور انجام داده است. خوشبختانه این آمارگیری در بین آمارگیریهایی انجام شده از هماهنگی‌های علمی بالاتری برخوردار است. این استنتاج از مقایسه نتایج این طرح با طرح‌های مشابه به دست آمده است. یکی از امتیازهای طرح هماهنگی در گردآوری یکسان اطلاعات است که موجب شده است تا اطلاعات یکسانی در مورد کلیه استانها در اختیار داشته باشیم. نکته قابل ذکر دسته‌بندی استانها و تفاوت نسبت نمونه به جامعه در

استانهای مختلف است. این نکته و عدم انتشار مجلدات بعدی در تعمیم نتایج آماری مؤثر است. در هر حال چون این تنها مأخذ موجود در مورد باروری قومیتهاست باید ممنون زحمات تهیه کنندگان آن بود.

قومیت و زبان مادری

با توجه به مواردی که پیش از این درباره آنها بحث شد، نکته مهم این است که پرسشهای این آمارگیری متوجه زبان مادری زنان در معرض رویداد بوده است. بدیهی است که زبان مادری و قومیت دقیقاً بر یک دیگر منطبق نیستند. در کشور ما با توجه به سابقه دیرینه آزادی مهاجرت و اسکان افراد در نقاط مختلف و با توجه به شرایط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نظامی حاکم، زبان مادری افراد همواره در معرض تغییر بوده است. مثلاً یکی از زبانهایی که آثار مکتوب آن در خوزستان به فراوانی به دست آمده است زبان ایلامی یا زبان هاتاماتی است. ولی در حال حاضر کسی در خوزستان به این زبان گفتگو نمی کند و این زبان را امروز می توان در بین ساکنان منطقه بلوچستان و رداویدی های جنوب هندوستان و پاکستان یافت. اما این احتمال را نمی توان نفی کرد که اخلاف برخی از این اقوام کماکان در منطقه ساکن اند ولی زبان آنها تغییر یافته است و در حال حاضر به زبانهای دیگری از قبیل فارسی، عربی، لری، کردی و غیره تکلم می کنند. برای اثبات این نکته می توان شواهدی از مطالعات مردم شناسی ذکر کرد. همچنین در استانهای مانند آذربایجان، زنجان، همدان، خوزستان، خراسان و امثال اینها می توان عده قابل ملاحظه ای از بازماندگان این اقوام را دید که فقط به زبان محلی تکلم می کنند.

گذشته از این، اختلاط نژادی در ایران امری متداول و پذیرفته شده است و نه تنها منع نمی شود بلکه تشویق هم می شود. اگرچه این موضوع در مورد کلیه اقوام ساکن ایران صادق نیست و اقلیتهایی چون زرتشتی ها، کلیمی ها، و حتی برخی از اقوام مانند ترکمن ها کماکان به مشابه یک جامعه بسته در نظر گرفته می شوند ولی تعداد آنها در کشور از اهمیت قابل ملاحظه ای برخوردار نیست و جمعاً کمتر از ۵ درصد جمعیت کشور را تشکیل می دهند. لذا در اکثر استانهای کشور می توان به فراوانی شاهد پیوند میان اقوام مختلف بود. در نتیجه زبان

مادری خانواده الزاماً بیانگر قومیت تک تک افراد خانواده نیست و افراد عموماً زبان خانواده و جامعه را یاد می‌گیرند. از آنجا که در حال حاضر نمی‌توان به ارقام مربوط به قومیت از طریق دیگری دست یافت زبان مادری به جای قومیت انتخاب شده است. علی‌رغم تفاوت زبان و قومیت می‌توان امیدوار بود که زبان مادری افراد نزدیکترین روش دستیابی به آثار قومی کشور است.

اقوام مورد مطالعه

اقوامی که در طرح زاد و ولد (زبان مادری افراد نمونه) آمده‌اند عبارت‌اند از: ۱. فارسی؛ ۲. آذری، یعنی زبان مادری متداول اکثریت ترک زبان آذربایجان و استانهای مجاور؛ ۳. شمالی، که شامل زبانهای تاتی، تالشی، گیلکی و مازندران است؛ ۴. ارمنی؛ ۵. بلوچی؛ ۶. ترکمنی، شامل زبان ترکمن‌های مازندران شرقی و شمال خراسان، ۷. عربی، ۸. کردی، اعم از گورانی و سورانی؛ ۹. لری، شامل لرها و لک‌ها؛ ۱۰. سایر زبانها که شامل زبانهای عبری و آشوری و نظایر آنهاست. این دسته بندی در برگرفته فهرست تفضیلی زبانهای موجود در کشور نیست. مثلاً در فارسی لهجه‌های شوشتری، یزدی، کاشانی، اصفهانی، قزوینی، خراسانی، سمنانی، مینایی و نظایر آن منظور شده است، در حالی که یک مرور سطحی بر مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که حتی زبان فارسی دهات اطراف اصفهان بایک دیگر متفاوت است. و زبان سمنانی خود از زبان اصفهانی متمایز است. علی‌رغم این تفاوتها طبقه بندی موجود قابل قبول به نظر می‌رسد.

تفاوت اقوام از نظر تعداد فرزندان

با مرور جداول ۱ و ۲ کل کشور می‌توان دریافت که اقوام موجود در کشور از نظر تعداد فرزند بایک دیگر تفاوت دارند. دامنه تفاوت از متوسط ۲٫۹ فرزند برای ارمنه، تا متوسط ۵ فرزند برای مادران بلوچ متغیر است. این در حالی است که دامنه تغییرات متوسط تعداد فرزندان در جوامع شهری و روستایی کشور از یک فرزند تا ۷٫۲ فرزند افزایش می‌یابد. بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که تفاوت بارزی میان آنها وجود دارد.

جدول ۱ (کل کشور) میانگین فرزندان بر حسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی.

	میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۳٫۸	۳٫۴	۴٫۵	۳٫۵	۳٫۲	۴٫۱	۳٫۳	۳٫۲	۳٫۴
آذری	۴٫۰	۳٫۵	۴٫۵	۳٫۶	۳٫۲	۴٫۰	۳٫۳	۳٫۲	۳٫۴
ارمنی	۲٫۹	۲٫۶	۴٫۶	۲٫۶	۲٫۳	۴٫۰	۳٫۴	۳٫۳	۳٫۶
بلوچی	۵٫۰	۵٫۰	۵٫۱	۴٫۷	۴٫۷	۴٫۷	۳٫۴	۳٫۳	۳٫۴
ترکمنی	۴٫۷	۳٫۴	۵٫۰	۴٫۲	۳٫۱	۴٫۵	۳٫۴	۳٫۳	۳٫۵
عربی	۴٫۶	۴٫۳	۵٫۰	۴٫۵	۴٫۲	۴٫۸	۳٫۲	۳٫۲	۳٫۲
فارسی	۳٫۵	۳٫۲	۴٫۴	۳٫۳	۳٫۰	۴٫۰	۳٫۲	۳٫۲	۳٫۴
کردی	۴٫۳	۳٫۸	۴٫۸	۳٫۸	۳٫۵	۴٫۲	۳٫۵	۳٫۳	۳٫۶
لری	۴٫۵	۴٫۲	۴٫۸	۴٫۲	۳٫۹	۴٫۴	۳٫۳	۳٫۳	۳٫۴
شملی	۳٫۱	۲٫۸	۳٫۳	۲٫۹	۲٫۶	۳٫۱	۳٫۲	۳٫۱	۳٫۲
سایر	۳٫۹	۳٫۸	۴٫۱	۳٫۶	۳٫۶	۳٫۷	۳٫۳	۳٫۲	۳٫۴

بر اساس ارقام جداول ۲ پس از بلوچها به ترتیب ترکمن ها، عرب ها و لرها از نظر میانگین تعداد فرزندان در بالاترین رتبه قرار دارند و برعکس پس از ارمنه، متوسط تعداد فرزندان مادران شمالی و فارس به ترتیب از بقیه کمتر بوده است. بدین ترتیب مشارکت اقوام مختلف در تحولات جمعیتی نه تنها یکسان نیست بلکه انتظار می رود که با تداوم وضعیت فعلی ساختار جمعیتی از نظر قومیت به سرعت متحول گردد. نتایج فوق با توجه به میانگین سن مادران در موقع ازدواج اول، که در جدول ۳ آورده شده است، و طی آن میانگین سن ازدواج از ۱۶٫۹ برای مادران بلوچ تا ۲۲٫۷ برای مادران ارمنی متغیر است نیز تأیید می شود. ولی آیا می توان این تفاوتها را تنها متوجه قومیت دانست؟ در بخشهای بعدی ملاحظه می شود که این نتیجه گیری زودرس است و نمی توان قومیت را مسئول این تفاوت به شمار آورد. به عنوان مثال با مراجعه به جدول ۴ ملاحظه می شود که میانگین تعداد فرزندان مادران

جدول ۲ (کل کشور) میانگین فرزندان بر حسب زبان مادری و تمایل مادران به داشتن فرزند بیشتر

	جمع			شهری			روستایی		
	دارد	ندارد	نناند	دارد	ندارد	نناند	دارد	ندارد	نناند
جمع	۲۳۵	۵۱۱	۳۳۸	۲۳۲	۴۳۶	۳۳۳	۳۳۰	۶۰۰	۴۳۸
آذری	۲۲۴	۵۲۲	۳۳۷	۲۲۱	۴۳۶	۳۳۱	۲۳۷	۶۰۰	۴۳۵
ارمنی	۲۲۴	۳۳۹	۲۲۲	۲۲۱	۳۳۵	۲۲۴	۶۰۰	۴۳۷	۱۳۰
بلوچی	۴۳۲	۷۰۰	۵۳۷	۴۳۳	۷۰۱	۵۳۳	۴۳۵	۷۰۰	۶۳۵
ترکمنی	۲۲۹	۶۳۳	۴۳۸	۲۲۳	۴۳۲	۴۳۳	۳۳۰	۶۳۹	۵۳۰
عربی	۳۳۶	۶۳۲	۵۳۸	۳۳۳	۵۳۷	۴۳۷	۵۳۰	۷۰۲	۶۳۴
فارسی	۲۲۲	۴۳۷	۳۳۵	۲۳۰	۴۳۳	۳۳۱	۲۳۹	۵۳۹	۴۳۸
کردی	۲۳۷	۵۳۸	۴۳۴	۲۳۴	۵۳۱	۴۳۰	۳۳۱	۶۳۴	۴۳۸
لری	۳۳۲	۶۳۱	۴۳۷	۳۳۲	۵۳۶	۴۳۳	۳۳۴	۶۳۶	۵۳۲
شمالی	۱۳۸	۴۳۳	۲۳۸	۱۳۸	۳۳۹	۲۳۶	۱۳۹	۴۳۶	۳۳۱
سایر	۳۳۳	۴۳۷	۴۳۲	۳۳۱	۴۳۳	۴۳۴	۳۳۴	۵۳۷	۲۳۰

جدول ۳ (کل کشور) میانگین سن مادران در ازدواج اول بر حسب زبان مادری در شهر و روستا

	جمع	شهری	روستایی
جمع	۱۸۳	۱۸۵	۱۷۳
آذری	۱۸۲	۱۸۴	۱۷۳
ارمنی	۲۲۴	۲۲۷	۲۰۱
بلوچی	۱۶۹	۱۶۹	۱۶۹
ترکمنی	۱۹۵	۱۹۹	۱۹۴
عربی	۱۸۳	۱۸۴	۱۸۱
فارسی	۱۸۴	۱۸۶	۱۷۳
کردی	۱۸۳	۱۸۵	۱۸۲
لری	۱۷۱	۱۷۳	۱۶۹
شمالی	۱۹۲	۱۹۶	۱۸۹
سایر	۲۰۰	۲۰۶	۱۸۹

جدول ۴ (کل کشور) میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده بر حسب رده تحصیلی و زبان مادری

بیمراه	تا کلاس چهارم	پایان ابتدایی	پایان سیکل	پایان دیپلم	بالتر از دیپلم	جمع	
۵۲	۳۸	۲۸	۲۳	۲۱	۱۸	۳۸	جمع
۵۰	۳۵	۲۶	۲۱	۲۰	۱۶	۴۰	آذری
۶۲	۳۰	۳۲	۲۴	۱۵	۱۵	۲۹	ارمنی
۵۳	۳۶	۳۲	۳۰	۲۸	۳۰	۵۰	بلوچی
۵۶	۳۳	۱۹	۱۴	۱۹	—	۴۷	ترکمنی
۵۲	۳۷	۳۱	۳۰	۲۲	۱۲	۴۶	عربی
۵۴	۴۲	۳۰	۲۳	۲۱	۱۸	۳۵	فارسی
۵۰	۳۴	۲۶	۲۴	۲۱	۱۷	۴۳	کردی
۵۴	۳۶	۲۸	۲۶	۲۶	۱۴	۴۵	لری
۴۷	۳۳	۲۳	۲۲	۲۰	۱۸	۳۱	شملی
۴۷	۴۴	۳۶	۲۱	۲۲	۲۰	۳۹	سایر

تحصیل کرده (کسانی که سطح تحصیلات آنها بالاتر از دیپلم است) عموماً پایین و از ۱۲ فرزند (برای عرب زبانها) تا ۳ فرزند (برای بلوچ ها) در نوسان است. این نتیجه مقدماتی نشان می دهد که تاثیر عوامل اقتصادی - اجتماعی در تعیین تعداد فرزندان مؤثر است البته نمی توان نتیجه گرفت که قومیت در آن مؤثر نیست.

بنابراین مسلم است که میانگین تعداد فرزندان در بین هر یک از اقوام کشور نیز تغییر می کند و شرایط اقتصادی - اجتماعی در این تغییر مؤثر است.

حال باید دید که اولاً این تفاوت در بین اقوام چگونه است، ثانیاً آیا می توان راهی برای تاثیر قومیت تنها در تعیین تعداد فرزند یافت یا نه، و ثالثاً استان محل اقامت در این تفاوتها تاثیر دارد یا نه.

زبان فارسی

این زبان که اکثریت مادران جامعه نمونه را در بر می گیرد (چنان که در جدول ۵ و نمودار ۱

جدول ۵ توزیع میانگین فرزندان اقوام برحسب استان

آفری	ارمنی	بلوچی	ترکمنی	عبری	فارسی	کردی	لری	شمالی	سایر	
۴۲۰	۱۰۷۵	-	-	-	۲۶۶	۱۰۰	-	۵۶۶	۳۶۶	آذربایجان شرقی
۳۳۵	۱۸۸	-	۱۰۰	-	۲۰۰	۴۳۴	-	۲۰۰	۴۲۰	آذربایجان غربی
۴۳۷	۱۵۸	-	۳۰۰	۳۰۰	۳۵۵	۴۰۰	۴۳۷	۵۳۵	۵۳۱	اصفهان
۷۰۰	-	-	-	۵۳۲	۲۵۵	۴۳۵	۴۳۵	-	۱۰۰	ایلام
۳۰۰	-	-	-	۵۰۰	۲۶۶	۴۰۰	۵۳۳	۳۰۰	۳۰۰	باختران
-	-	-	-	۵۳۲	۴۳۳	-	۴۳۹	-	-	بوشهر
۳۶۶	۱۳۷	۲۳۷	-	۳۳۴	۲۵۵	۳۳۷	۴۳۳	۲۳۷	۳۳۴	تهران
چهارمحال و بختیاری										
۴۳۲	۳۵۵	۶۳۹	۵۳۷	۵۳۴	۳۳۸	۴۳۴	-	۴۳۴	۴۳۴	خراسان
۳۰۰	۵۰۰	۲۰۰	۱۰۵	۴۳۶	۳۳۶	۴۳۸	۴۳۹	۲۰۰	۲۳۸	خوزستان
۴۳۳	۴۰۰	۱۰۰	-	-	۲۳۹	۴۳۸	۴۳۳	۴۳۳	۵۳۳	زنجان
۳۰۱	۵۰۰	-	-	-	۳۰۰	-	-	۳۳۲	-	سمنان
-	۴۰۰	۵۳۱	-	۴۳۰	۴۳۳	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۳۳۳	سیستان و بلوچستان
۴۳۴	-	-	۳۳۴	۴۳۸	۴۰۰	۴۳۳	۴۳۲	۲۳۴	۴۰۰	فارس
۴۰۱	۱۱۰۰	-	-	-	۲۰۱	۴۳۵	۱۰۰	۳۳۷	۴۰۱	کردستان
۶۳۳	۳۳۵	۵۳۵	۶۰۰	۴۳۰	۴۳۲	۳۰۰	-	-	۳۰۰	کرمان
کهگیلویه و بویر احمد										
۳۳۳	۱۰۰	-	-	-	۲۳۲	۴۳۸	۴۳۰	۲۳۹	۲۰۰	گیلان
۵۳۶	-	-	۱۰۰	۷۳۵	۲۳۷	۸۰۰	۴۳۴	-	۶۰۰	لرستان
مازندران										
۴۳۵	-	-	-	۷۰۰	۳۳۵	-	۴۳۴	۷۰۱	۳۰۰	مرکزی
۷۰۰	۲۰۰	۴۳۶	-	۴۳۹	۴۳۴	۱۰۰	-	۵۰۰	۷۰۰	هرمزگان
۴۳۴	-	-	-	۳۰۰	۳۳۳	۴۳۳	۴۳۰	۲۰۰	۳۳۷	همدان
۴۰۰	۷۰۰	-	۵۰۰	۹۰۰	۳۳۶	-	۵۰۰	۹۰۰	۲۳۵	یزد

آمده است) از تغییرات خطی برخوردار بوده است. میانگین تعداد فرزندان مادران فارس زبان در ۱۱ استان از میانگین کل مادران فارس زبان پایتتر بوده است. در دو استان اصفهان و مرکزی نیز در حد میانگین فارس زبانها در کل کشور باقی مانده است ولی در بقیه استانها، یعنی ۸ استان دیگر، از میانگین بالاتر است. یادآوری می‌شود که در بقیه استانها، به دلیل محدود بودن تعداد نمونه از ارائه ارقام خودداری شده است. علاوه بر این همچنان که در نمودار ۱ ملاحظه می‌شود متوسط تعداد فرزندان مادران فارس زبان از متوسط تعداد فرزندان مادران کلیه استانهای محل زندگی آنها، به استثنای استان هرمزگان پایتتر بوده است. در استان سمنان نیز این دو رقم تقریباً بر یک دیگر منطبق است. همچنین ملاحظه می‌شود که متوسط تعداد مادران فارس زبان از ۲ فرزند در استان آذربایجان غربی تا ۴٫۲ فرزند در استان هرمزگان در تغییر بوده است.

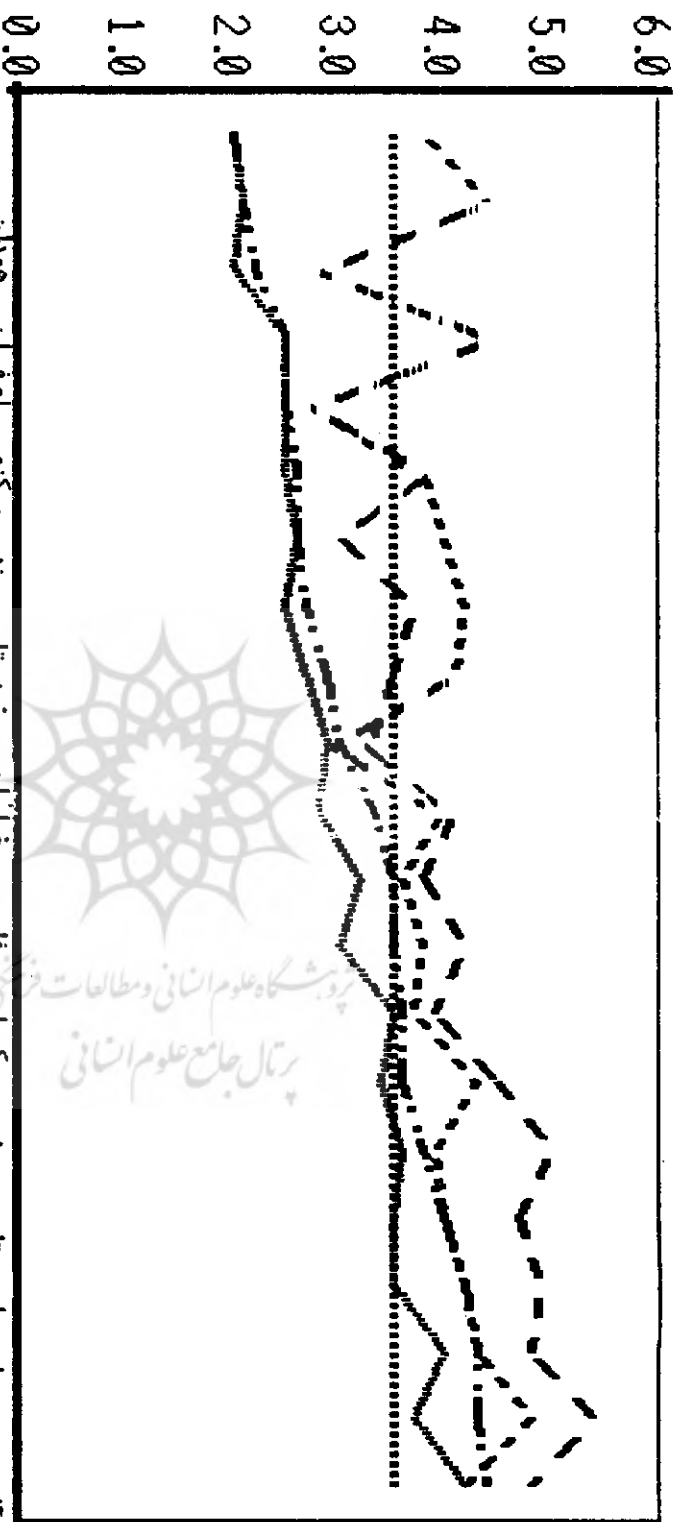
نتیجه عمومی دیگری که در این نمودار ملاحظه می‌شود پایتتر بودن متوسط تعداد فرزندان مادران فارس زبان شهرنشین نسبت به مادران فارس زبان روستانشین در کلیه استانهاست که در مورد سایر اقوام نیز مصداق دارد. در استانهای کردستان، آذربایجان غربی و ایلام تفاوت متوسط تعداد مادران فارس زبان با متوسط تعداد فرزندان استان قابل ملاحظه است، به طوری که در کردستان از ۵۰ درصد نیز کمتر است (رجوع شود به نمودار ۱). همچنین ملاحظه می‌شود که در استانهای گیلان، آذربایجان شرقی، لرستان و زنجان حتی میانگین فرزندان مادران روستایی فارس زبان از متوسط استان پایتتر است.

آذری

با مراجعه به نمودار ۲ تغییرات متوسط تعداد فرزندان مادران آذری در استانها مختلف قابل مطالعه است.

متوسط تعداد فرزندان این گروه که دومین گروه از نظر تعداد بوده اند و حدود ۱/۵ نمونه‌ها را شامل می‌شوند ۴ فرزند بوده است که از حداقل ۳ فرزند در استان خوزستان تا حدود ۸ فرزند در استان لرستان تغییر کرده است.

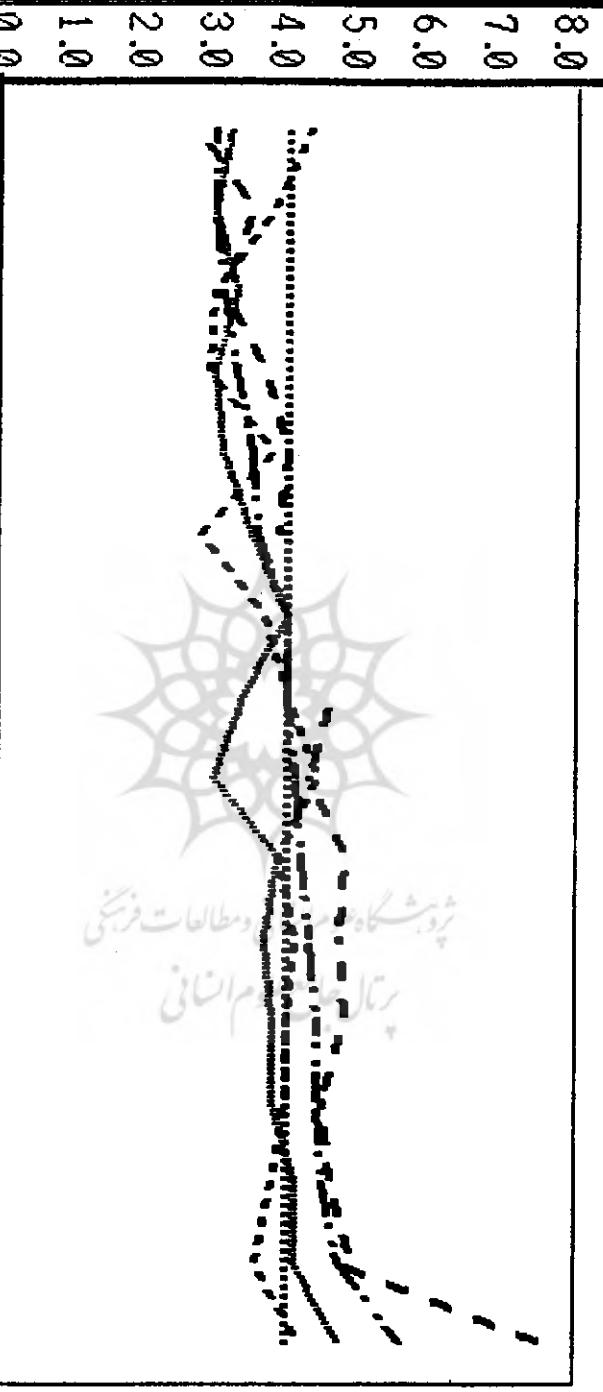
جالب توجه است که میانگین تعداد فرزندان مادران آذری زبان در یازده استان کشور از

همدان - سیستان و بلوچستان - بوشهر - کرمان - فارس - خراسان - خوزستان - یزد - مرکزی - اصفهان - همدان -
 سمنان - زنجان - لرستان - آذربایجان شرقی - باختران - تهران - ایلام - گیلان - کردستان - آذربایجان غربی
 میانگین فریضیان زنده پهنیا آلمه
 شهر
 روستا
 استانها
 میانگین کل گنجینه زبان فارسی

نمودار ۱ میانگین فریضیان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (فارسی) در استانهای مختلف

8.0
 7.0
 6.0
 5.0
 4.0
 3.0
 2.0
 1.0
 0.0

تهران — آذربایجان شرقی — بزرگ تهران — کردستان — خراسان — زنجان — فارس — همغان — مرکزی — خوزستان — گیلان — مازندران

میانگین فرزندان میانگین کل کشور

فرورد ۲ میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (آذری) در استانهای مختلف

میانگین استانی بالاتر و در استانهای آذربایجان شرقی و سمنان در حدود میانگین استانی است. فاصله بین متوسط تعداد فرزندان مادران آذری و مادران در استانهای لرستان، اصفهان، خوزستان، کرمانشاه و تهران قابل ملاحظه است که نیازمند بررسی بیشتر می باشد. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه در برخی از استانها مانند لرستان، اصفهان، تهران، مرکزی و ... متوسط فرزندان مادران شهرنشین آذری نیز از متوسط تعداد فرزندان استانی بیشتر بوده است در حالی که در استان کردستان فاصله قابل ملاحظه ای بین تعداد فرزندان گروه از مادران و مادران استان ملاحظه می گردد.

صرف نظر از استثنای لرستان در بقیه استانها میانگین فرزندان مادران آذری از پنج فرزند کمتر بوده است که این رقم در مقایسه با فارس زبانان حاکی از تفاوت بارز متوسط سرانه حدود ۵٫۰ بوده است. یادآور می شود که در هشت استان کشور از جمله استانهای ایلام، بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان تعداد مادران آذری زبان در حد قابل بحث نبوده است و همچنان که ملاحظه می شود اکثر این استانها در بخشهای جنوبی قرار دارند.

کردی

تعداد مادران کرد حدود ۱٫۰ مادران جامعه نمونه ای طرح زاد و ولد را تشکیل می دهد. نمونه های قابل بررسی در ۱۳ استان کشور مشاهده شده اند میانگین تعداد فرزندان مادران کرد از ۳٫۳ تا ۵ فرزندان در استانهای کشور در تغییر بوده است. به استثنای استان فارس در بقیه استانها میانگین مادران کرد از متوسط استان بالاتر بوده است و تنها در دو استان ایلام و کردستان به رقم استانی نزدیک شده است. در چهار استان اصفهان، کرمانشاه، تهران و فارس متوسط تعداد فرزندان مادران کرد از میانگین فرزندان کردهای کشور پایینتر و در بقیه موارد عموماً بالاتر بوده است. در تعدادی از استانها فاصله قابل ملاحظه ای بین مادران کرد شهری و روستایی وجود دارد که از جمله می توان به استانهای گیلان، خوزستان، خراسان و تهران اشاره کرد. پایین بودن میانگین تعداد فرزندان کردهای ساکن روستا در استانهای اصفهان و زنجان نسبت به کردهای شهرنشین استانهای فوق، به دلیل قلت تعداد نمونه فاقد اعتبار است. تفاوت بین متوسط تعداد فرزندان کردهای ساکن

استانهای چهارگانه فوق را نمی توان به منشأ قومی آنها نسبت داد. تفاوت بارز بین مادران کرد روستایی ساکن گیلان با کردهای شهری همین استان ناشی از تأثیر رفتار باروری جامعه شهری گیلان است.

تفاوت ناچیز بین کردها در استانهای عمدتاً کردنشین کرمانشاه و کردستان نشان می دهد که نمی توان مذهب را مسئول رفتار باروری افراد قلمداد کرد.

لرها

میانگین فرزندان مادران لر کشور از ۴٫۲ تا ۵٫۳ فرزند در استانهای کشور متغیر بوده است و در کلیه استانها میانگین فرزندان آنها بالاتر از میانگین استانی قرار داشته است. این تفاوت در استانهای تهران، اصفهان، یزد و گیلان مشهودتر از سایر استانهاست.

تفاوت متوسط تعداد فرزندان مادران شهرنشین و روستانشین لر در استانهای تهران، فارس، اصفهان، ایلام، کرمانشاه و خوزستان بیش از سایر استانهاست و افزونی میانگین فرزندان لرهای روستانشین نسبت به شهرنشینهای همین قوم در استان بوشهر به دلیل پایین بودن تعداد نمونه فاقد اعتبار علمی است.

در شش استان کشور میانگین فرزندان مادران لر از میانگین فرزندان لرهای کشور بالاتر بوده است و در هفت استان پایین تر از سطح کشوری قرار داشته است. این میانگین در استان ایلام بر متوسط کشوری منطبق است. ارقام استانهای کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری و مازندران به علت در اختیار نبودن نشریه مربوط در جدول نیامده است. به طور کلی مادران لر جزء مادران پر اولادند و میانگین تعداد فرزندان آنها از متوسط کشوری بالاتر است. ولی وجود شواهدی از استانهای اصفهان، ایلام، فارس و همدان که در آنها میانگین فرزندان مادران لر شهرنشین از میانگین استانی پایین تر قرار دارد نشان می دهد که در رفتار باروری آنها تأثیر عوامل دیگری غیر از قومیت می تواند از اهمیت بیشتری برخوردار باشد زیرا این قوم که حدود ده درصد مادران جامعه را تشکیل می دهند عموماً در استانهای کمتر توسعه یافته کشور سکنتی دارند.

عرب

توزیع مادران عرب زبان در طرح نمونه گیری تنها در ۱۲ استان از حداقل مورد بررسی، یعنی ۵ نمونه بیشتر بوده است. در کل مادران عرب زبان حدود ۳۴ در هزار کل مادران را تشکیل می دهند که بعد از ارامنه، ترکمن ها و بلوچ ها دارای کمترین تعداد بوده اند.

میانگین تعداد فرزندان مادران عرب زبان کشور پس از بلوچ ها و ترکمن ها در بالاترین رده قرار دارد. متوسط تعداد فرزندان آنها به ۴٫۶ فرزند بالغ می شود که این رقم با میانگین فرزندان در استان خوزستان تطبیق می کند. در شش استان کشور میانگین تعداد فرزندان آنها از متوسط فرزندان مادران عرب زبان بالاتر است. در مجموع به استثنای استانهای همدان، تهران و اصفهان میانگین فرزندان عرب ها از میانگین کل کشور بالاتر است. همچنین در ۸ استان کشور متوسط تعداد فرزندان عرب ها از میانگین استانی بالاتر است و تنها در ۴ استان اصفهان، همدان، سیستان و بلوچستان و کرمان شاخص فوق از ارقام استانی پایینتر قرار دارد.

جالب توجه است که در استانهای ایلام و هرمزگان و اصفهان متوسط تعداد مادران عرب روستایی از رقم مشابه مادران عرب شهری کمتر است و این بیانگر عدم توجه مادران شهری عرب به تعداد فرزند است. این امر نشان می دهد که با توجه به تقویت توان بیولوژیکی، این گروه از مادران توانسته اند دارای فرزندان بیشتری باشند. در معدودی از استانها، از جمله کرمان و فارس تفاوت میانگین مادران شهری و روستایی بارز است و حتی در کرمان این تفاوت تا تقلیل متوسط فرزندان شهرنشین به سطح ۱/۳ مادران روستایی تحول یافته است. به طور کلی بین مادران عرب شهرنشین و روستانشین از نظر رفتار باروری فاصله زیادی ایجاد نشده است (سرانه ۴/۲ فرزند برای مادران شهری در قبال ۵ فرزند برای مادران روستایی). مادران عرب زبان کشور از رده مادران پر اولاد محسوب می شوند. در عین حال باید شواهد ملاحظه شده در استانهای تهران، خوزستان، فارس و اصفهان را که در آنها میانگین فرزندان مادران عرب شهری از میانگین استانی پایین تر است، مورد توجه قرار داد.

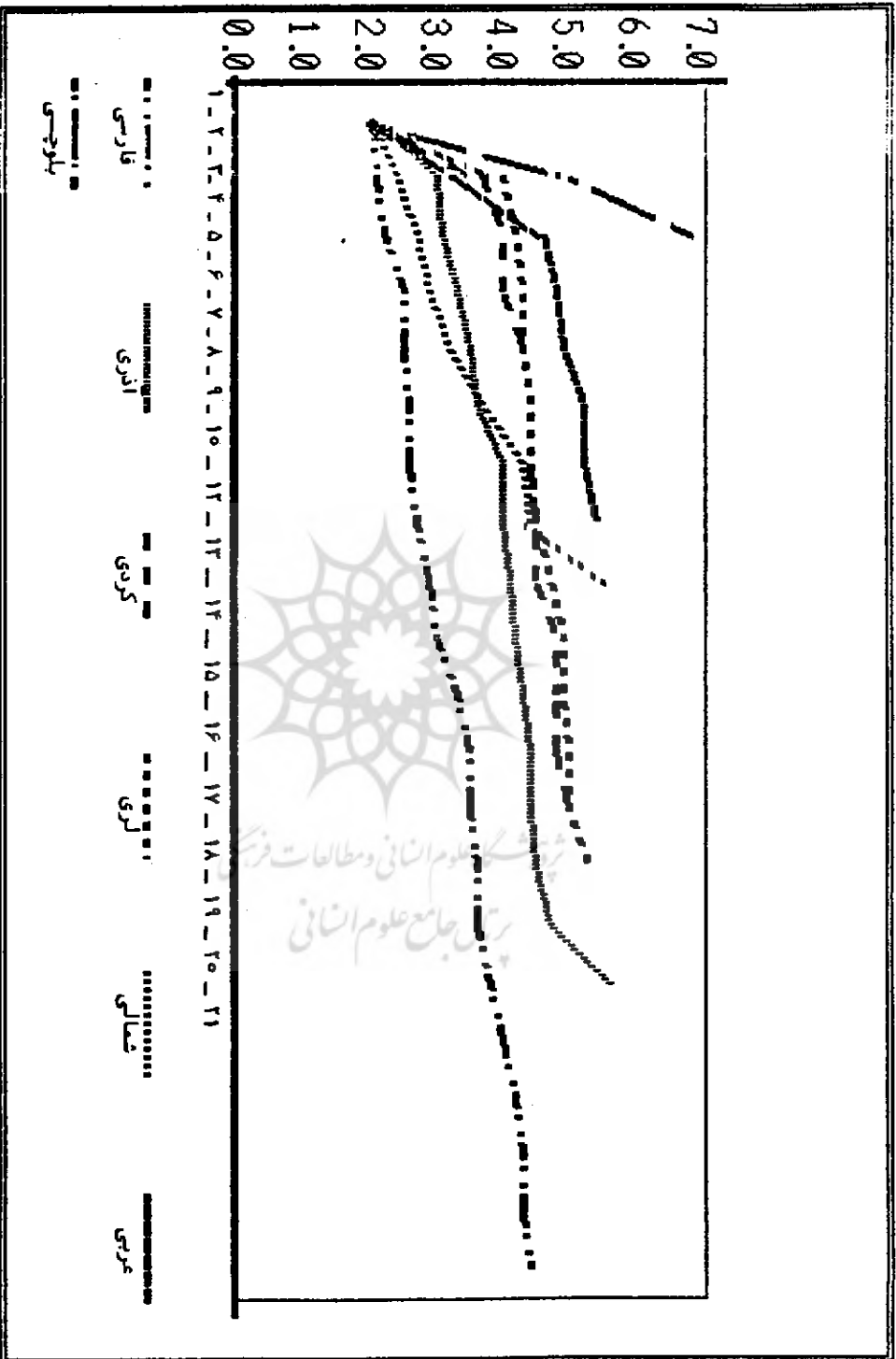
بلوچ

تعداد مادران بلوچ در سه استان کشور، یعنی سیستان و بلوچستان، خراسان و هرمزگان حائز اهمیت است. این قوم از نظر میانگین تعداد فرزند در بالاترین رده قرار دارد. وضعیت مادران بلوچ در استان خراسان از نظر رفتار باروری قابل تأمل است. اگرچه این گروه از مادران از نظر تعداد از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار نیستند، میانگین تعداد فرزندان آنها فاصله قابل ملاحظه‌ای با میانگین کشوری دارد. در استانهای یادشده متوسط تعداد فرزندان آنها از ۴/۶ فرزند تا ۶/۷ فرزند متغیر است. تطبیق میانگین تعداد مادران شهری و روستایی در استان سیستان و بلوچستان بر یک دیگر حاکی از عدم تأثیر جدی شهرنشینی بر تعداد فرزند در بین این قومیت است. در حالی که تفاوت بارز مادران شهرنشین و روستائین در استان خراسان می‌تواند به تأثیر منطقه‌ای تعبیر شود. مگر اینکه در استان سیستان و بلوچستان نیز اکثریت بلوچ‌ها ساکن مناطق شهری نبوده باشند که این نتیجه هم با مراجعه به تعداد نمونه‌های شهری و روستایی بلوچ‌زبانها در بلوچستان مردود است. نتیجه مشاهده شده برای تفاوت بلوچ‌های شهرنشین و روستائین در استان هرمزگان به دلیل قلت نمونه شهرنشینها فاقد اعتبار علمی است. وضعیت مشابه در مورد استان خراسان نیز صادق است.

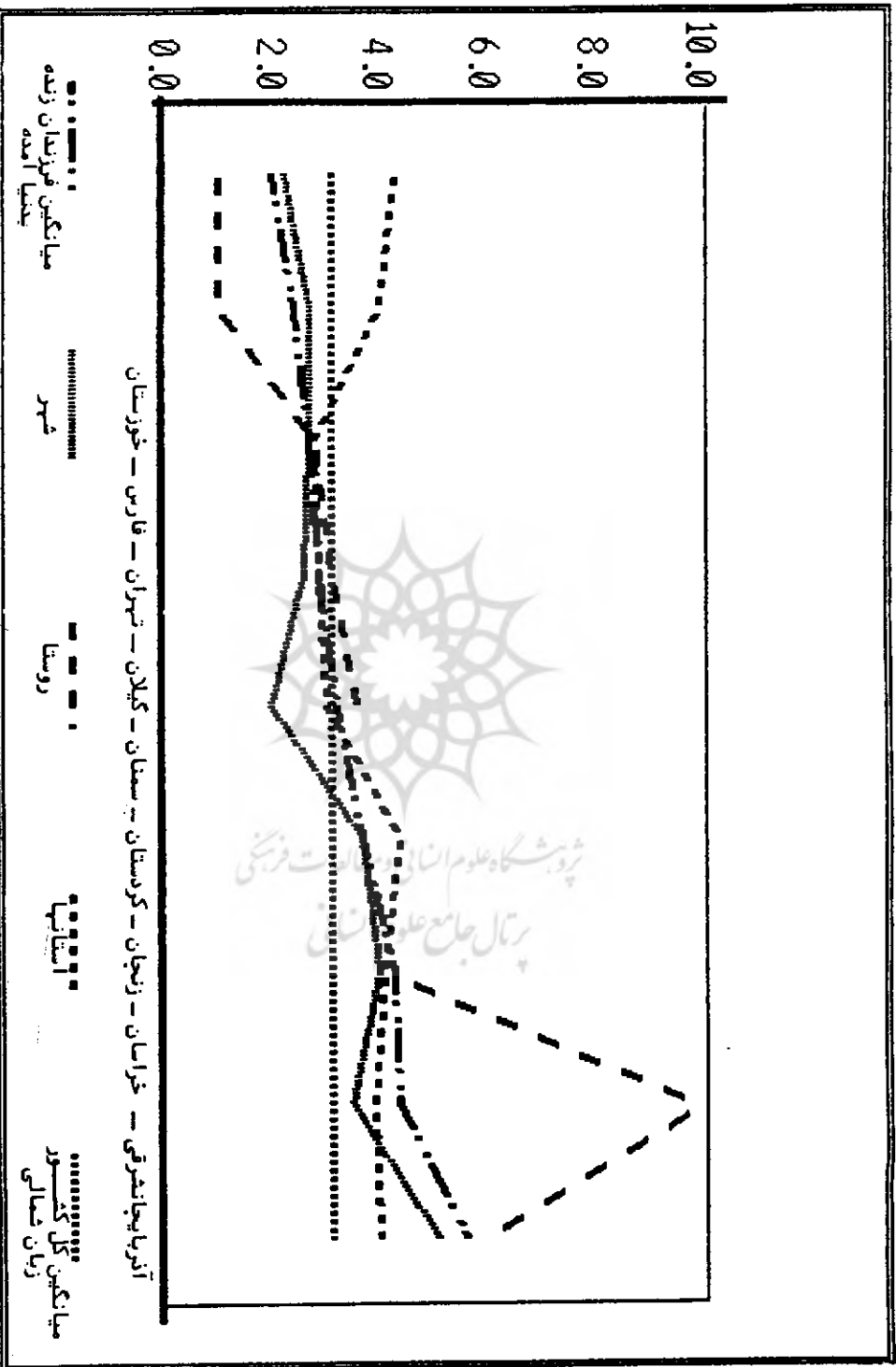
مقایسه وضعیت باروری اقوام

در نمودار ۳ منحنی توزیع استانی میانگین تعداد فرزندان به ترتیب صعودی نشان داده شده است. به طوری که ملاحظه می‌شود رفتار پنج قوم، یعنی فارس، آذری، کرد، لر و عرب تقریباً به موازات یک دیگر تحول یافته و تنها اختلاف فاز بین آنها قابل تأمل است. این وضع می‌تواند ناشی از تفاوت سطح توسعه باشد. وضعیت عرب‌ها به استثنای دو استان اولیه از همین قرار است. این استثنا به دلیل قلت تعداد نمونه در استانهای یادشده قابل قبول است (جمعاً ۳۲ نمونه در دو استان یادشده در جامعه نمونه ظاهر شده‌اند). ولی وضعیت دو قوم دیگر، یعنی اقوام بلوچ و شمالی کاملاً متمایز و نیازمند بررسی بیشتر است.

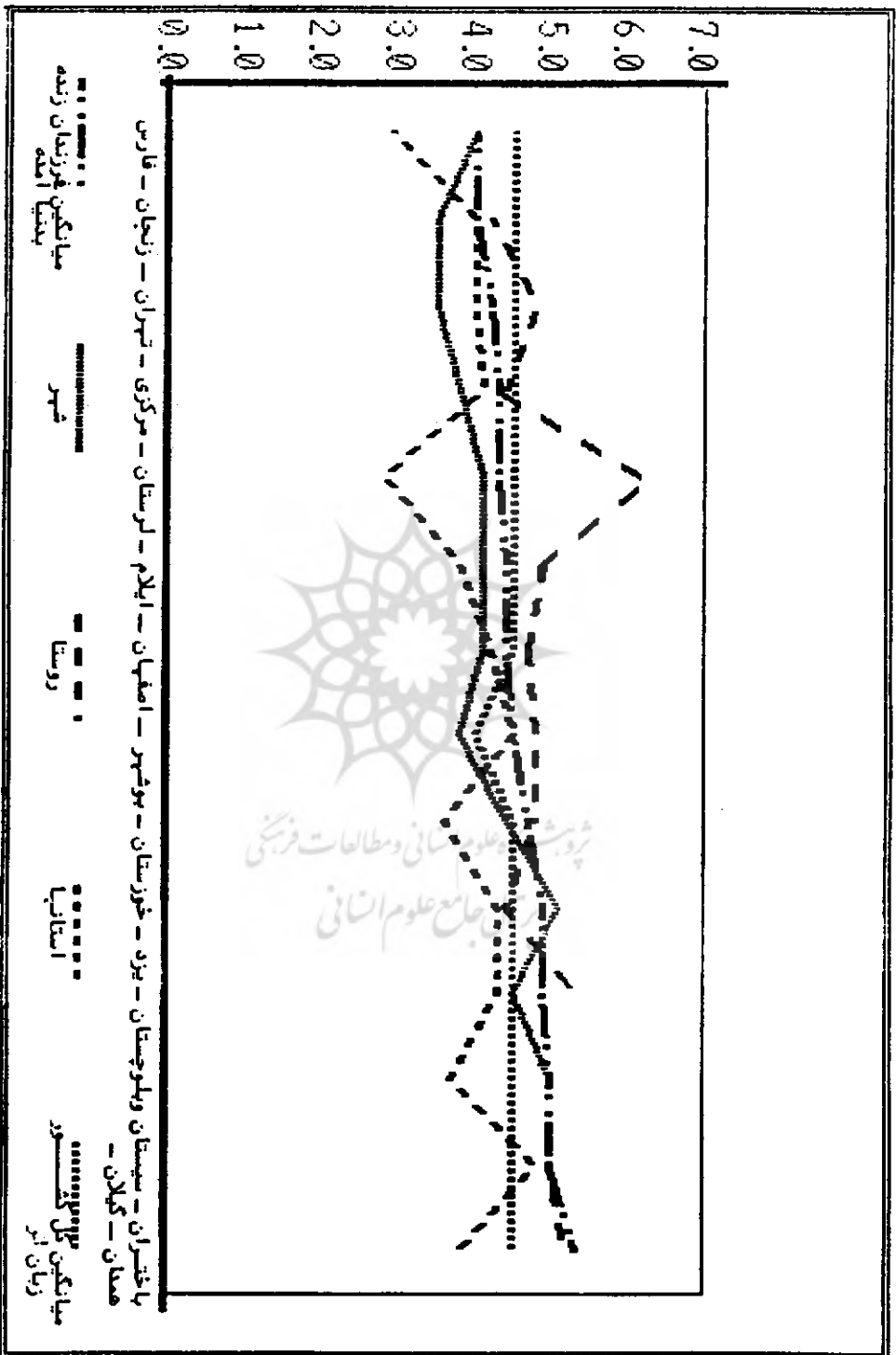
به طور کلی رفتار پنج قوم اول حاکی از تفاوت تدریجی در استانهاست که می‌تواند ناشی از شرایط اقتصادی - اجتماعی متفاوت آنها باشد. وضعیت بلوچ‌ها را (به دلیل تمرکز عمده آنها

شماره ۳ میانگین فرکانس‌ها و زنده به دنیا آمده بر حسب اقوام مختلف در استانها

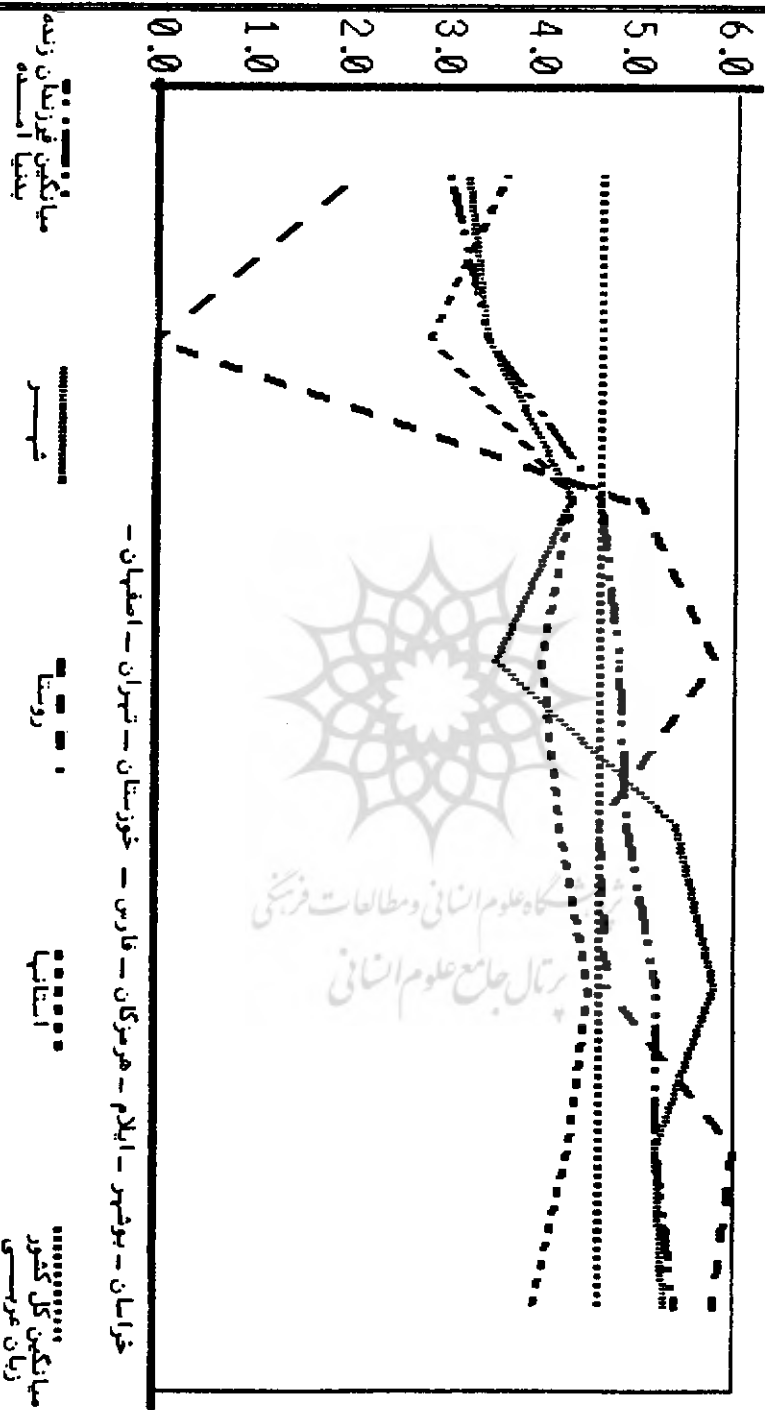
شماره ۴ میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (شمالی) در استانهای مختلف

نمودار 5 میانگین هوزندان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (لری) در استانهای مختلف

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران
پرتال جامع علوم انسانی
مطالعات فرهنگی

فهردهار و میانگین نوزندان زنمه به دنیا آمهه بر حسب زبان مادری (عربی) در استانهای مختلف

12
10
8
6
4
2
0

خراسان - سیستان و بلوچستان - هرمزگان

میانگین فرزندان زنده
بلعینا آمده

شهر

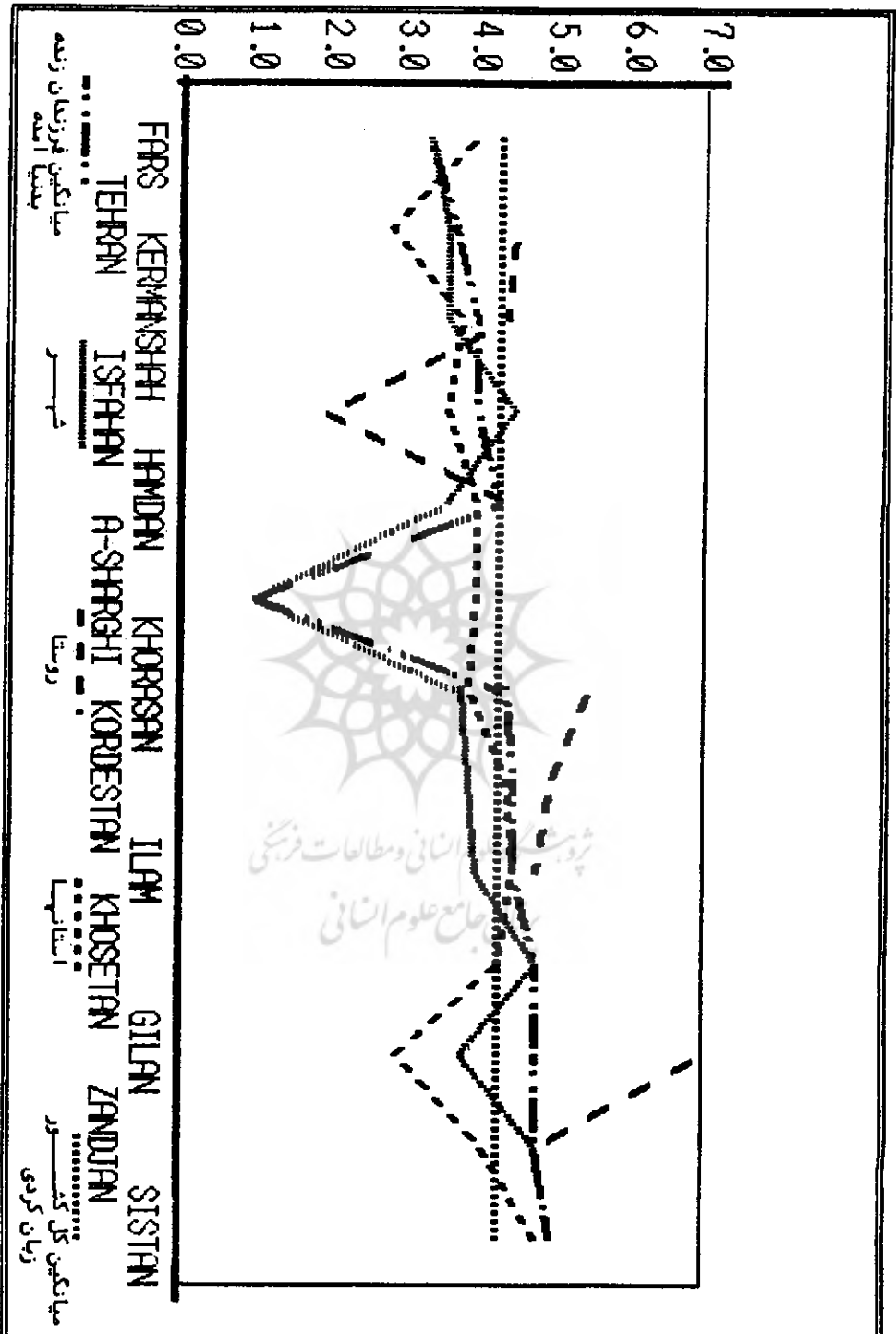
روستا

استانها

میانگین کل کشور
زبان بلوچی

فهردهار ۷ میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (بلوچی) در استانهای مختلف

نمودار A میانگین نوزندان زنده به نسبتاً بر حسب زبان مادری (کردی) در استانهای مختلف

در یک استان) نمی توان در این مقایسه وارد کرد ولی وضعیت استثنایی شمالی ها می تواند با بررسی بیشتر بنایی برای تفاوت قومی باشد. تطبیق کامل آذری ها و لرها با فارس ها پس از تغییر مبنا و حذف فاصله مبدأ نشان می دهد که علی رغم تفاوت گویش نمی توان آنها را قوم جداگانه دانست. اگر فرض دوم درست باشد، یعنی جدایی این اقوام را بپذیریم در این صورت می تواند به معنی نفی تأثیر قومیت در رفتار باروری باشد. در حالت اخیر نیز وضعیت استثنایی شمالی ها نیازمند بررسی بیشتر است (جدول ۲۹).

استان آذربایجان شرقی
جدول ۲۹ میانگین فرزندان بر حسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۲۰	۳۴	۲۶	۲۶	۳۱	۴۱	۰۴	۰۳	۰۴
آذری	۲۰	۳۴	۲۶	۲۶	۳۰	۴۱	۰۴	۰۳	۰۴
ارمنی	۱۰۵	۱۰۰	۱۱۰	۵۰	۱۰	۹۰	۲۰	۹۰	۲۰
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عربی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
فارسی	۲۶	۲۶	۳۰	۲۶	۲۵	۳۰	۰۰	۰۱	۰۰
کردی	۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	-	۰۰	-
لری	-	-	-	-	-	-	-	-	-
شملی	۵۶	۵۱	۶۰	۴۷	۴۵	۴۹	۱۰	۰۶	۰۱
سلیر	۳۶	۳۹	۳۵	۳۴	۳۷	۳۲	۰۳	۰۱	۰۳

استان آذربایجان غربی

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان مرده	میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			جمع	شهر	روستا	
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا				
۰٫۵	۰٫۳	۰٫۴	۳٫۹	۳٫۱	۳٫۵	۴٫۴	۳٫۳	۳٫۹	جمع	
۰٫۴	۰٫۲	۰٫۳	۳٫۶	۲٫۸	۳٫۲	۴٫۰	۳٫۱	۳٫۵	آذری	
-	۰٫۲	۰٫۲	-	۱٫۶	۱٫۶	-	۱٫۸	۱٫۸	ارمنی	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی	
-	۰٫۰	۰٫۰	-	۱٫۰	۱٫۰	-	۱٫۰	۱٫۰	ترکمنی	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	عربی	
-	۰٫۰	۰٫۰	-	۲٫۰	۲٫۰	-	۲٫۰	۲٫۰	فارسی	
۰٫۶	۰٫۴	۰٫۵	۴٫۱	۳٫۵	۳٫۹	۴٫۷	۳٫۹	۴٫۴	کردی	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	لری	
-	۰٫۰	۰٫۰	-	۲٫۰	۲٫۰	-	۲٫۰	۲٫۰	شملی	
-	۱٫۰	۱٫۰	-	۳٫۰	۳٫۰	-	۴٫۰	۴٫۰	سلیر	

استان بوشهر

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان مرده	میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			جمع	شهر	روستا	
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا				
۰٫۴	۰٫۳	۰٫۳	۴٫۴	۳٫۸	۴٫۰	۴٫۸	۴٫۱	۴٫۳	جمع	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	آذری	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ارمنی	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی	
۰٫۰	۰٫۴	۰٫۴	۶٫۰	۴٫۸	۴٫۹	۶٫۰	۵٫۲	۵٫۲	عربی	
۰٫۴	۰٫۳	۰٫۳	۴٫۴	۳٫۷	۴٫۰	۴٫۸	۴٫۰	۴٫۳	فارسی	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	کردی	
۰٫۶	۰٫۵	۰٫۵	۳٫۸	۴٫۶	۴٫۴	۴٫۴	۵٫۱	۴٫۹	لری	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	شملی	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	سلیر	

استان باختران

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به‌ده‌تیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسروده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۳۰۸	۳۰۴	۴۰۴	۳۵	۳۰۲	۴۰	۰۳	۰۲	۰۴
آذری	۳۰	۳۰	۳۵	۲۹	۲۹	۳۵	۰۱	۰۱	۰
ارمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عربی	۵۰	۱۰	۹۰	۴۵	۱۰	۸۰	۵	۰	۱۰
فارسی	۲۶	۲۵	۳۹	۲۵	۲۴	۳۶	۰۱	۰۱	۰۳
کردی	۴۰	۳۶	۴۴	۳۷	۳۴	۴۰	۰۳	۰۲	۰۴
لری	۵۳	۶۰	۵۲	۵۱	۶۰	۵۰	۰۲	۰	۰۲
شملی	۳۰	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	۰	۰	-
سایر	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	۳۰	۰	-	۰

استان ایلام

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به‌ده‌تیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسروده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۴۵	۴۰	۴۸	۴۲	۳۷	۴۴	۰۳	۰۳	۰۴
آذری	۷۰	-	۷۰	۷۰	-	۷۰	۰	-	۰
ارمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عربی	۵۲	۵۸	۴۷	۵۱	۵۸	۴۴	۰۲	۰	۰۳
فارسی	۲۵	۲۵	-	۲۴	۲۴	-	۰	۰	-
کردی	۴۵	۴۰	۴۸	۴۱	۳۸	۴۴	۰۴	۰۳	۰۴
لری	۴۵	۳۸	۴۸	۴۲	۳۶	۴۵	۰۳	۰	۰۴
شملی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سایر	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	۰	-	۰

استان اصفهان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۳۶	۳۳	۴۰	۳۳	۳۱	۳۷	۰۳	۰۲	۰۳	جمع
۴۷	۴۱	۴۹	۴۲	۳۹	۴۳	۰۶	۰۳	۰۶	آذری
۱۵	۱۳	۲۰	۱۵	۱۳	۲۰	۰۰	۰۰	۰۰	ارمنی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	بلوچی
۳۰	۱۰	۴۰	۳۰	۱۰	۴۰	۰۰	۰۰	۰۰	ترکمنی
۳۰	۳۲	۲۰	۲۷	۲۸	۲۰	۰۰	۰۴	۰۳	عربی
۰۵	۳۲	۳۸	۳۲	۰	۳۶	۰۳	۰۲	۰۳	فارسی
۴۰	۴۵	۲۰	۳۶	۴۰	۲۰	۰۰	۰۵	۰۰	کردی
۴۷	۴۴	۴۸	۴۳	۴۱	۴۴	۰۴	۰۳	۰۴	لری
۵۵	۶۳	۳۰	۵۵	۶۳	۳۰	۰۰	۰۰	۰۰	شملی
۵۱	۴۲	۷۷	۴۵	۴۰	۶۰	۱۷	۰۲	۰۰	سایر

استان تهران

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۲۸	۲۸	۳۳	۲۷	۲۷	۳۱	۰۱	۰۱	۰۱	جمع
۳۶	۳۵	۳۹	۳۴	۳۴	۳۶	۰۲	۰۱	۰۱	آذری
۱۷	۱۷	—	۱۷	۱۷	—	—	۰۰	—	ارمنی
۲۷	۲۷	—	۱۷	۱۷	—	—	۱۰	—	بلوچی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	ترکمنی
۳۴	۳۴	—	۳۲	۳۲	—	—	۰۲	—	عربی
۲۵	۲۵	۲۸	۲۴	۲۴	۲۷	۰۱	۰۱	۰۱	فارسی
۳۷	۳۶	۴۵	۳۵	۳۴	۴۴	۰۱	۰۲	۰۲	کردی
۴۳	۴۱	۶۳	۴۱	۳۹	۶۳	۰۰	۰۲	۰۲	لری
۲۷	۲۷	۲۸	۲۶	۲۶	۲۸	۰۰	۰۱	۰۱	شملی
۳۴	۳۳	۶۰	۳۲	۳۰	۶۰	۰۰	۰۳	۰۳	سایر

استان سیستان و بلوچستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۲۸	۴۳	۵۲	۴۲۴	۴۱	۴۷	۰۳	۰۲	۰۴	جمع
-	-	-	-	-	-	-	-	-	آذری
۴۰	۴۰	۴۰	۳۷	۳۵	۴۰	۰۳	۰۵	۰۰	ارمنی
۵۱	۵۰	۵۱	۴۷	۴۷	۴۷	۰۳	۰۳	۰۴	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۴۰	-	۴۰	۳۷	-	۳۷	۰۳	-	۰۳	عربی
۴۳	۳۷	۵۴	۴۰	۳۵	۴۹	۰۳	۰۲	۰۵	فارسی
۵۰	-	۵۰	۴۰	-	۴۰	۱۰	-	۱۰	کردی
۵۰	-	۵۰	۴۰	-	۴۰	۱۰	-	۱۰	لری
۵۰	۵۰	-	۵۰	۵۰	-	۰۰	۰۰	-	شملی
۳۳	۴۰	۲۰	۳۳	۴۰	۲۰	۰۰	۰۰	۰۰	سایر

استان سمنان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۳۰	۲۸	۳۴	۲۸	۲۶	۳۱	۰۲	۰۲	۰۳	جمع
۳۱	۳۳	۳۱	۲۹	۳۳	۲۸	۰۲	۰۰	۰۳	آذری
۵۰	۲۰	۶۵	۴۳	۲۰	۵۵	۰۷	۰۰	۱۰	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	عربی
۳۰	۲۹	۳۳	۲۸	۲۷	۳۱	۰۲	۰۲	۰۲	فارسی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	کردی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	لری
۳۲	۲۰	۳۶	۳۰	۲۰	۳۳	۰۲	۰۰	۰۳	شملی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	سایر

استان گیلان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۲٫۹	۲٫۶	۳٫۱	۲٫۸	۲٫۵	۳٫۰	۰٫۲	۰٫۱	۰٫۲	جمع
۳٫۳	۳٫۰	۳٫۷	۳٫۰	۲٫۷	۳٫۳	۰٫۴	۰٫۳	۰٫۴	آذری
۱٫۰	—	۱٫۰	۱٫۰	—	۱٫۰	۰٫۰	—	۰٫۰	ارمنی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	بلوچی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	ترکمنی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	عربی
۲٫۲	۲٫۰	۳٫۴	۱٫۹	۱٫۹	۱٫۹	۱٫۶	۰٫۱	۰٫۳	فارسی
۴٫۸	۳٫۸	۷٫۰	۴٫۵	۳٫۵	۶٫۵	۰٫۵	۰٫۳	۰٫۳	کردی
۴٫۰	۴٫۰	—	۴٫۰	۴٫۰	—	—	۰٫۰	۰٫۰	لری
۲٫۹	۲٫۶	۳٫۱	۲٫۸	۲٫۵	۳٫۰	۰٫۲	۰٫۱	۰٫۱	شملی
۲٫۰	۲٫۰	—	۲٫۰	۲٫۰	—	—	۰٫۰	۰٫۰	سایر

استان زنجان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴٫۱	۳٫۵	۴٫۶	۳٫۷	۳٫۲	۴٫۱	۰٫۵	۰٫۳	۰٫۴	جمع
۴٫۳	۳٫۷	۴٫۷	۳٫۹	۳٫۲	۴٫۲	۰٫۵	۰٫۳	۰٫۴	آذری
۴٫۰	—	۴٫۰	۴٫۰	—	۴٫۰	۰٫۰	—	۰٫۰	ارمنی
۱٫۰	۱٫۰	—	۱٫۰	۱٫۰	—	—	۰٫۰	۰٫۰	بلوچی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	ترکمنی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	عربی
۲٫۹	۲٫۷	۳٫۵	۲٫۸	۲٫۶	۳٫۳	۰٫۳	۰٫۱	۰٫۱	فارسی
۴٫۸	۴٫۸	۴٫۸	۴٫۵	۴٫۶	۴٫۲	۰٫۴	۰٫۲	۰٫۳	کردی
۴٫۳	۳٫۸	۴٫۲	۴٫۰	۳٫۵	۴٫۱	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۳	لری
۴٫۳	۴٫۰	۴٫۲	۴٫۰	۳٫۷	۴٫۱	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۳	شملی
۵٫۳	۷٫۳	۴٫۳	۵٫۰	۶٫۳	۴٫۳	۰٫۰	۰٫۱	۰٫۳	سایر

استان لرستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۳	۴۰	۴۷	۳۹	۳۷	۴۳	۰۳	۰۳	۰۴	جمع
۵۶	۴۷	۷۸	۴۹	۴۱	۶۸	۰۷	۰۶	۱۰	آذری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	۰۰	-	۰۰	ترکمنی
۷۵	۷۵	-	۷۰	۷۰	-	۰۵	۰۵	-	عربی
۲۷	۲۵	۳۷	۳۵	۲۳	۳۳	۰۲	۰۱	۰۴	فارسی
۸۰	۸۰	-	۸۰	۸۰	-	۰۰	۰۰	-	کردی
۴۴	۴۱	۴۷	۴۰	۳۸	۴۳	۰۳	۰۳	۰۴	لری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	شملی
۶۰	۶۰	-	۶۰	۶۰	-	۰۰	۰۰	-	سایر

استان کردستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۴	۳۸	۴۹	۳۸	۳۴	۴۲	۰۶	۰۴	۰۸	جمع
۴۱	۳۰	۴۳	۳۶	۳۰	۴۸	۰۴	۰۱	۰۵	آذری
۱۱۰	۱۱۰	-	۱۰۰	۱۰۰	-	۱۰	۱۰	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	عربی
۲۱	۲۱	-	۲۱	۲۱	-	۰۰	۰۰	-	فارسی
۴۵	۳۹	۵۰	۳۸	۳۴	۴۳	۰۶	۰۴	۰۸	کردی
۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۰۰	۰۰	-	لری
۳۷	۳۷	-	۳۳	۳۳	-	۰۳	۰۳	-	شملی
۴۱	۴۳	۴۰	۳۷	۴۰	۴۳	۰۴	۰۳	۰۷	سایر

استان کرمان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به‌تأیید			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۴۲	۳۵	۴۹	۳۹	۳۳	۴۴	۴	۲	۵
آذری	۶۳	۷۵	۴۰	۵۳	۶۰	۴۰	۱۰	۱۵	۱۰
ارمنی	۳۵	۳۰	۳۷	۲۸	۲۰	۳۰	۸	۱۰	۷
بلوچی	۵۵	—	۵۵	۴۵	—	۴۵	—	—	—
ترکمنی	۶۰	۶۰	—	۶۰	۶۰	—	—	—	—
عربی	۴۰	۲۰	۶۰	۴۰	۲۰	۶۰	—	—	—
فارسی	۴۲	۳۵	۴۹	۳۹	۳۳	۴۴	۳	۲	۵
کردی	۳۰	—	۳۰	۳۰	—	۳۰	—	—	—
لری	—	—	—	—	—	—	—	—	—
شمالی	—	—	—	—	—	—	—	—	—
سایر	۳۰	۳۰	—	۳۰	۳۰	—	—	—	—

استان فارس

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به‌تأیید			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۴۱	۳۵	۴۷	۳۸	۳۳	۴۳	۳	۲	۴
آذری	۴۴	۳۸	۴۸	۴۰	۵۰	۴۳	۴	۳	۵
ارمنی	—	—	—	—	—	—	—	—	—
بلوچی	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ترکمنی	۳۴	۳۳	۴۰	۲۰	۱۸	۳۰	۴	۱۵	۱۰
عربی	۴۸	۳۵	۵۸	۴۵	۳۴	۵۳	۳	۱	۵
فارسی	۴۰	۳۵	۴۷	۳۷	۳۳	۴۳	۳	۲	۴
کردی	۳۳	۳۳	—	۳۳	۳۳	—	—	—	—
لری	۴۲	۳۵	۴۸	۳۹	۳۲	۴۵	۳	۳	۳
شمالی	۲۴	۲۷	۱۰	۲۴	۲۷	۱۰	—	—	—
سایر	۴۰	۱۰	۴۵	۳۹	۱۰	۴۳	—	—	—

استان خوزستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان مرده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			
روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	
۰٫۳	۰٫۲	۰٫۲	۴٫۷	۳٫۷	۴٫۱	۴٫۹	۳٫۹	۴٫۳	جمع
۰٫۲	۰٫۱	۰٫۱	۲٫۵	۳٫۱	۳٫۰	۲٫۷	۳٫۲	۳٫۰	آذری
—	۰٫۵	۰٫۵	—	۴٫۵	۴٫۵	—	۵٫۰	۵٫۰	ارمنی
—	۰٫۰	۰٫۰	—	۲٫۰	۲٫۰	—	۲٫۰	۲٫۰	بلوچی
۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۲٫۰	۱٫۰	۱٫۵	۲٫۰	۱٫۰	۱٫۵	ترکمنی
۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۴٫۸	۴٫۲	۴٫۵	۵٫۰	۴٫۳	۴٫۶	عربی
۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۴٫۳	۳٫۲	۳٫۴	۴٫۵	۳٫۴	۳٫۶	فارسی
—	۰٫۵	۰٫۵	—	۴٫۳	۴٫۳	—	۴٫۸	۴٫۸	کردی
۰٫۵	۰٫۲	۰٫۳	۴٫۸	۴٫۳	۴٫۶	۵٫۳	۴٫۵	۴٫۹	لری
۰٫۰	۰٫۲	۰٫۲	۱٫۰	۲٫۰	۱٫۸	۱٫۰	۲٫۲	۲٫۰	شملی
۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۱٫۰	۳٫۳	۲٫۸	۱٫۰	۳٫۳	۲٫۸	سایر

استان خراسان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان مرده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			
روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	
۰٫۸	۰٫۴	۰٫۴	۴٫۲	۴٫۳	۴٫۵	۵٫۰	۳٫۶	۳٫۹	جمع
۱٫۰	۰٫۴	۰٫۶	۳٫۸	۳٫۵	۳٫۶	۴٫۸	۳٫۹	۴٫۲	آذری
—	۰٫۰	۰٫۰	—	۳٫۵	۳٫۵	—	۳٫۵	۳٫۵	ارمنی
۵٫۵	۲٫۰	۲٫۹	۵٫۰	۳٫۷	۴٫۰	۱۰٫۵	۵٫۷	۶٫۹	بلوچی
—	۰٫۰	۰٫۰	—	۵٫۷	۵٫۷	—	۵٫۷	۵٫۷	ترکمنی
۱٫۸	۰٫۲	۰٫۵	۴٫۰	۵٫۱	۴٫۹	۵٫۸	۵٫۳	۵٫۴	عربی
۰٫۸	۰٫۳	۰٫۴	۴٫۲	۳٫۳	۳٫۴	۵٫۰	۳٫۶	۳٫۸	فارسی
۰٫۸	۰٫۴	۰٫۶	۴٫۶	۳٫۴	۳٫۹	۵٫۵	۳٫۸	۴٫۴	کردی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	لری
۲٫۰	۰٫۳	۰٫۶	۸٫۰	۳٫۲	۳٫۹	۱۰٫۰	۳٫۵	۴٫۴	شملی
۱٫۵	۰٫۳	۰٫۷	۴٫۳	۳٫۳	۳٫۶	۵٫۸	۳٫۶	۴٫۴	سایر

استان مرکزی

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۳ر۸	۳ر۲	۴ر۴	۳ر۵	۳ر۱	۴ر۰	۰ر۳	۰ر۱	۰ر۴	جمع
۴ر۵	۴ر۱	۴ر۶	۴ر۱	۳ر۹	۴ر۲	۰ر۳	۰ر۱	۰ر۴	آذری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۷ر۰	۷ر۰	-	۷ر۰	۷ر۰	-	۰ر۰	۰ر۰	-	عربی
۳ر۵	۳ر۰	۴ر۲	۳ر۲	۲ر۹	۳ر۷	۰ر۲	۰ر۱	۰ر۴	فارسی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	کردی
۴ر۴	۴ر۱	۴ر۹	۴ر۰	۴ر۰	۴ر۰	۰ر۴	۰ر۱	۰ر۹	لری
۷ر۱	-	۷ر۱	۶ر۶	-	۶ر۶	۰ر۵	-	۰ر۵	شمالی
۳ر۰	۳ر۰	-	۳ر۰	۳ر۰	-	۰ر۰	۰ر۰	-	سایر

استان یزد

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۳ر۷	۳ر۵	۳ر۹	۳ر۳	۳ر۲	۳ر۶	۰ر۳	۰ر۳	۰ر۳	جمع
۴ر۰	۴ر۰	-	۳ر۰	۳ر۰	-	۱ر۰	۱ر۰	-	آذری
۷ر۰	۷ر۰	-	۶ر۰	۶ر۰	-	۱ر۰	۱ر۰	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
۵ر۰	۵ر۰	-	۴ر۰	۴ر۰	-	۱ر۰	۱ر۰	-	ترکمنی
۹ر۰	۹ر۰	-	۹ر۰	۹ر۰	-	۰ر۰	۰ر۰	-	عربی
۳ر۶	۳ر۵	۳ر۹	۳ر۳	۳ر۲	۳ر۶	۰ر۳	۰ر۳	۰ر۳	فارسی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	کردی
۵ر۰	۵ر۰	-	۵ر۰	۵ر۰	-	۰ر۰	۰ر۰	-	لری
۹ر۰	۹ر۰	-	۶ر۰	۶ر۰	-	۳ر۰	۳ر۰	-	شمالی
۲ر۵	۲ر۵	-	۲ر۵	۲ر۵	-	۰ر۰	۰ر۰	-	سایر

استان همدان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۰	۳۱	۴۴	۳۷	۳۰	۴۰	۳	۲	۴	جمع
۴۴	۳۸	۴۵	۴۱	۳۶	۴۲	۴	۲	۴	آذری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۳۰	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	۰	۰	-	عربی
۳۳	۲۸	۴۱	۳۱	۲۷	۳۸	۲	۱	۳	فارسی
۴۳	۳۶	۴۶	۳۸	۳۱	۴۰	۶	۵	۶	کردی
۴۰	۳۵	۴۲	۳۷	۳۳	۳۸	۴	۲	۴	لری
۲۰	۲۰	-	۲۰	۲۰	-	۰	۰	-	شملی
۳۷	۱۰	۵۰	۳۳	۱۰	۴۵	۵	۰	۵	سایر

استان هرمزگان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۴	۴۲	۴۸	۴۲	۴۰	۴۴	۴	۲	۴	جمع
۷۰	۷۰	-	۶۰	۶۰	-	۱۰	۱۰	-	آذری
۲۰	۲۰	-	۲۰	۲۰	-	۰	۰	-	ارمنی
۴۶	۵۵	۴۵	۴۴	۵۵	۴۳	۲	۰	۲	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۴۹	۵۴	۴۶	۴۷	۵۳	۴۳	۴	۱	۴	عربی
۴۴	۴۲	۴۸	۴۱	۴۰	۴۴	۴	۲	۴	فارسی
۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۰	۰	-	کردی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	لری
۵۰	۵۰	-	۴۳	۴۳	-	۷	۷	-	شملی
۷۰	۷۰	-	۷۰	۷۰	-	۰	۰	-	سایر